

Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska IV.

Vítězslav Plášek & Šárka Cimalová [eds.]

Interesting botanical findings in the area of Northern Moravia and Silesia IV.- Čas. Slez. Muz. Opava (A), 59: 273-280, 2010.

A b s t r a c t : Interesting regional botanical findings recorded in 2010 are presented in the paper. Each contribution is briefly commented. Threatened categories are given.

K e y w o r d s : Interesting findings, threatened species, bryophytes, vascular plants, Moravia, Silesia

Úvod

Předkládáme již tradiční seznam nejzajímavějších botanických nálezů v regionu severní Moravy a Slezska, tentokrát za rok 2010.

Příspěvky jsou řazeny systematicky (mechorosty, cévnaté rostliny) a v jednotlivých kategoriích následně abecedně. Nomenklatura cévnatých rostlin je uvedena podle práce: Kubát et al. (2002), mechorostů podle: Kučera & Váňa (2005). Za vědeckým názvem druhů jsou v hranatých závorkách uváděny kategorie ohroženosti nejprve celostátní (pro cévnaté rostliny podle Procházky 2001, pro mechorosty podle Kučery & Váni 2005) a následně i regionální (pro cévnaté rostliny podle Sedláčkové & Pláška 2005).

Seznam zajímavých nálezů

Cévnaté rostliny (*Tracheophyta*)

***Bromus commutatus* L. [C2, →C1]**

- leg. D. Hlisenkovský 1. VII. 2010 (herb. FMM) det. J. Danihelka et J. Chrtek (herb. BRNU)

Lokalita: (6374b) 84a. Beskydské podhůří, Skorotín - Skotnice, okraj pole 850 m severně Hončovy hůrky, dominanta v rozsahu 5 × 50 m, 300 m n. m., WGS 84: N=49°40'3", E=18°9'13".

Ekologie: segetál v pšenici seté (*Triticum aestivum*)

Krátký komentář k nálezu: Ačkoliv se se sveřepem lučným lze setkat v regionální botanické literatuře (kupř. Otruba 1925-1926, Weeber 1936), stěží již lze takovéto údaje bez řádné revize dokladů přejímat. Vzhledem k jeho absenci v krajském červeném seznamu (Sedláčková et Plášek 2005) se patrně jedná o oficiální prvnález pro celý region Severní Moravy a Slezska.

Taxonomický komentář J. Danihelky: „Rozpadavé klásky, dlouhé, nedeformované osiny, 9-10 mm dlouhé chlupy, pochvy dolních listů se zbytky tuhých, mírně nazpět odstálých chlupů, jakož i poměrně tenké (0,5 mm), na příčném průřezu mělce žlábkovité obilky představují soubor znaků, které odpovídají sveřepu lučnému. Blíže příbuzný sveřep stoklasa, *B. secalinus*, má obvykle nerozpadavé klásky, kratší, často deformované osiny, převážně lysé pochvy dolních listů, a zejména tlusté, na příčném průřezu ostře brázdité obilky. Rostliny od Skotnice "mechanicky" odpovídají morfotypu (a ekotypu) označovanému jako *B. commutatus* subsp. *decipiens*, který byl nedávno popsán z Německa (Bomble & Scholz 1999), původně však jako poddruh sveřepu stoklasa. Vzhledem k povaze variability obou druhů, která úzce souvisí s jejich biologií, nemá taxonomické rozlišování různých morfotypů v ranku poddruhů nebo variet valný smysl, neboť proměnlivost je tu spíš kontinuální a některé populace sveřepu lučného nelze bez vážných výhrad přiřadit k žádnému z obou popsáných poddruhů (tj. *B. commutatus* subsp. *commutatus* a *B. c.* subsp. *decipiens*).“

***Carex distans* L. [C2, C1]**

- leg. P. Chytil et D. Hlisnikovský 14. VII. 2010 (herb. FMM)

Lokalita: (6375a) 84a. Beskydské podhůří, Fryčovice, 650 m jihovýchodně vrchu Sovinec, 290 m n. m., WGS 84: N=49°40'38", E=18°13'5".

Ekologie: vlhká deprese na okraji xerothermní jižně exponované pikritovo-těšinitové enklávy

Krátký komentář k nález: Pro svou ekologickou vyhraněnost a vzácnost vhodných biotopů (zde především slatinné louky, bazická prameniště příp. travertiny...) nebyla ostřice oddálená na severovýchodě ČR nikdy běžná (asi tři desítky zaznamenaných lokalit). Na to v posledních několika desetiletích proběhnuvší prudké změny v krajině jako: intenzifikace zemědělství, zalesňování, meliorace, zástavba... jsou na vině jejího úbytku. Z Moravskoslezských Beskyd, Ostravské pánve a Opavské pahorkatiny tak patrně vyhynula zcela (dále na západ v rámci kraje asi ani nerostla) a v Podbeskydí je recentně známa již jen z Žermanic (PP Žermanický lom). Situace v Moravské bráně není o nic optimističtější. Za recentní lze považovat lokality Životice u Nového Jičína (leg. Sedláčková, 1995, NJM) a snad i Štramberk (Lustyk in Hadinec et al. 2002). Pro katastr Fryčovic, kde na západním okraji výše popisované enklávy ostřice zhusta porůstá ca 3 m², se jedná o prvonález.

***Carex otrubae* Podp. [C4a, C3]**

- leg. Z. Prymusová 24. VI. 2010 (herb. OSM)

Lokalita: Ostravská pánev, Karviná-Doly, odkaliště Mokroš, SZ okraj vodní plochy, 235 m.n.m.

Ekologie: Bahnní břeh odkaliště s nánosem uhelných kalů

Krátký komentář k nález: Lokalita doplňuje informace k výskytu mokřadních druhů na antropogenních stanovištích OKR (Koutecká & Koutecký, 2006). Taxon byl potvrzen v litorálu zvodnělé poklesové kotliny pod silničním mostem před Dolem Barbora. Z dalších zajímavých mokřadních druhů se na odkališti Mokroš vyskytuje *Eleocharis mamillata* subsp. *mamillata*, 24. 6. 2010, OSM.

***Carex paniculata* L. [C4a, C3]**

- leg. D. Hlisnikovský 8. VI. 2010 (herb. FMM)

Lokalita: (6375b) 84a. Beskydské podhůří, Staříč, 1800 m záp. vrchu Štandl při východním rameni potoka Řepník, 300 m n. m., WGS 84: N=49°40'31", E=18°17'32".

Ekologie: zarůstající vlhká niva potoka

Krátký komentář k nález: S ostřicí latnatou se lze v kraji setkat především ve Slezské pahorkatině a Jesenickém podhůří, kde je roztroušená až vzácná, výjimečně i Hrubém či Nízkém Jeseníku. Její stanoviště v Ostravské pánvi (okolí Rychvaldu, Luk nad Olší) jsou velmi pravděpodobně minulostí, snad vyjma Prstné na Karvinsku (Skarka in verb.). Posledním údajem z Beskydského podhůří jest záznam Vicherkův od Staříče (Vicherek 1957), odkud pochází i nynější nález této zde po léta nezvěstné ostřice. Ten čítá na 40 mohutných, až takřka metrových bult.

Z rozhraní oreofytika Moravskoslezských Beskyd a mezofytika Jablunkovského mezihoří pak existuje ojedinělý údaj, jímž je sběr A. Hájkové z roku 1979, a to od Mostů u Jablunkova: J svahy vrchu Skála (932m) - osada Bahno, rašelinná louka (FMM).

***Cephalanthera damasonium* L. [C3, C2]**

- not. M. Sedláčková & P. Mičková 9. VI. 2010, cca 50 kvetoucích rostlin

Lokalita: Moravská brána vlastní, Kopřivnice, jv. úpatí Bílé hory (557), sv. od PP Kamenárka, 480 m n. m., N=49°35'29.82", E=18°07'25.18".

Ekologie: humózní zapojená dubohabřina

Krátký komentář k nález: Ověřené stanoviště tradičního výskytu tohoto druhu v okolí Štramberka a Kopřivnice v komplexu Bílé hory (cf. Sedláčková 2009: 11).

***Chenopodium botrys* L. [C2, C3]**

- leg. Z. Prymusová 6. IX. 2010 (herb. OSM)

Lokalita: Ostravská pánev, Karviná-Doly, odkaliště Mokroš, návoz hlušiny v severním okraji vodní plochy, 235 m.n.m.

Ekologie: Ranné stádium sukcese na rozpadavém materiálu hlušin

Krátký komentář k nález: Narušený povrch příjezdové cesty k odkališti s vyhovuje tomuto světlomilnému druhu. Lokalita doplňuje výskyt taxonu na odvalech, který uvádí Filipová (2007)

***Consolida regalis* S. F. Gray [-, C4]**

- not. P. Mičková 14. VII. 2010

Lokalita: Moravská brána, pastvina v Životicích u Nového Jičína, 391 m.n.m., souřadnice WGS 84: N=49°33'14.756", E=18°2'14.141".

- not. P. Mičková 26. VIII. 2010

Lokalita: Moravská brána, ovocný sad jižně pahorku Fialka ve Vlčovicích, 360 m.n.m., souřadnice WGS 84: N=49°35'30.289", E=18°10'32.525".

- not. M. Sedláčková & P. Mičková 2. IX. 2010

Lokalita: Moravská brána vlastní, Bernartice nad Odrou, pahorek Panský kopec (357,4), jv. svahy cca 200 m V od vrcholové kóty, 345 m n. m., N=49°36'38.87", E=17°58'00.69".

Ekologie: Okraj úhoru, původního pole

Krátký komentář k nálezům: Tento segetální druh teplých oblastí s širší vazbou na bazické substráty zvláště písčitych a vysychavých podkladů zemědělské krajiny se v minulosti vyskytoval daleko častěji (cf. Cimalová 2006:174-175). Přestože není zařazen k ohroženým rostlinám, lze patrně očekávat jeho ústup na pozměněných a intenzívně využívaných stanovištích Moravské brány a Beskydského podhůří.

***Cyperus fuscus* L. [C3, C2]**

– not. K. Bubíková 15. VII. 2010

Lokalita: Ostravská pánev, CHKO Poodří, rybník za areálem sádek, prostor u výpusti. N=49°45'6"; E=18°9'54".

Krátký komentář k nálezu: Populace přibližně o dvaceti jedincích. Hlinito-písčité půda se štěrkem.

Lokalita: Ostravská pánev, CHKO Poodří, břeh rybníka Malý Bědný, vedle rybníka Velký Bědný. N=49°42'56"; E=18°5'54".

Krátký komentář k nálezu: Výskyt populace o cca 20-30 rostlinách na místě vjezdu do rybníka. Substrát - hlinito-písčité půda s příměsí drobného štěrku.

– leg. T. Tureček 7. X. 2010, det. Š. Cimalová (herb. Ostravské Univerzity)

Lokalita: Ostravská pánev, Ostrava – Bartovice, náplav meandru řeky Lučiny, 226 m n.m., WGS 84: N=49°46'59.709", E=18°20'33.008".

Ekologie: Mladý štěrkový náplav

Krátký komentář k nálezu: Šáchor hnědý roste na hlinito-písčitém utrženém meandru řeky Lučiny s viditelnými antropogenními zásahy. Byly nalezeny celkem 3 rostliny. Populace je pravděpodobně ještě větší. Tento taxon se recentně vyskytuje také na jiných lokalitách na ostravského regionu (např. Rychvald - Koutecká 2007, Bohumín - PR Hraniční meandry Odry, rybníky u Dolních Marklovic - Koutecká et al. 2007).

***Dianthus carthusianorum* L. subsp. *latifolius* (Griseb. et A. Schenk) Hegi [C3, C3]**

- leg. M. Sedláčková 2. IX. 2010 (herb. NJM), not. P. Mičková

Lokalita: Moravská brána vlastní, Odry, osada Emauzy, jv. úpatí Veselského kopce (556,9), 330 m n. m., N=49°38'15.76", E=17°50'01.24".

Ekologie: Svahová pastvina a teplé lemy lesního okraje

Krátký komentář k nálezu: Ověřená lokalita na sv. Moravě poměrně vzácného druhu širokolistých suchých trávníků (*Bromion erecti*) s četnějším výskytem na vápencích v okolí Štramberka, registrovaná v terénu z roku 1967 (cf. Sedláčková 1969: 83, 87).

***Euphorbia exigua* L.**

- leg. M. Sedláčková 2. IX. 2010 (herb. NJM)

Lokalita: Moravská brána vlastní, Bernartice nad Odrou, pahorek Panský kopec (357,4), jv. svahy cca 300 m od vrcholu, 345 m n. m., N=49°36'39.23", E=17°58'01.81".

Ekologie: Pole, úhory, zahrady i druhotná stanoviště teplých oblastí mírně zásaditých půd

Krátký komentář k nálezu: V současné krajině lze pozorovat snížené populace druhu a zřetelný ústup z velkoplošných kultur. Doplňující údaj pole 6373 síťového mapování (cf. Slavík 1990).

***Elatine triandra* Schkuhr [C2, C1]**

- not. K. Bubíková 15. VII. 2010, leg. et det. K. Šumberová (herb. BRNU)

Lokalita: Ostravská pánev, CHKO Poodří, plůdkový rybník Kompostová 3, cca 1,6 km SV od vlakového nádraží v Jistebníku po trase červené turistické značky. WGS 84: N=49°45'3", E=18°9'53".

Lokalita: Ostravská pánev, CHKO Poodří, plůdkový rybník Kompostová 2, cca 1,6 km SV od vlakového nádraží v Jistebníku po trase červené turistické značky. N=49°45'2", E=18°9'51".

Krátký komentář k nálezům: Rostliny byly vyloveny náhodou, jejich přesný počet nebyl zjišťován. Na lokalitě byly pozorovány již v roce 2009. Oba rybníky jsou hospodářsky využívány rybáři.

***Gentianopsis ciliata* (L.) Ma [C3, C2]**

- not. M. Sedláčková 24. IX. 2010, 9 kvetoucích rostlin

Lokalita: Moravská brána vlastní, Štramberk, Kotouč, NPP Šipka, plato v sedle mezi vrcholem (532) a Jurovým kamenem, j. od k severu směřující erozní rýhy, 420 m n. m., N=49°35'02", E=18°06'59"

- not. M. Sedláčková 24. IX. 2010, 3 kvetoucí rostliny

Lokalita: Moravská brána vlastní, Štramberk, Kotouč, NPP Šipka, hrana z. svahů lomu, 450 m n. m., N=49°35'00.53", E=18°06'00.53".

Ekologie: Fragment suchého trávníku svazu *Bromion erecti*, světlina mezi lomem a okrajem lesa, lem *Trifolion medii*

- not. M. Sedláčková & P. Mičková 15. IX. 2010, 1 kvetoucí rostlina

Lokalita: Moravská brána vlastní, Kojetín u Nového Jičína, vrch Svinec (546,7), v. hřeben, trávník při zpevněné komunikaci (mimo PR), 521 m n. m., N=49°34'02.80", E=17°59'08.80"

- not. M. Sedláčková, 15. 9. 2010, 1 kvetoucí rostlina

Lokalita: Moravská brána vlastní, Kojetín u N. Jičína, PR Svinec, jv. svahy pod křížem, 527 m n. m., N=49°33'56.25", E=17°58'55.67"

Ekologie: Travinobylinné porosty širokolistých suchých trávníků *Bromion erecti*

- not. M. Sedláčková & P. Mičková 21. 9. 2010, roztroušené populace 204 kvetoucích rostlin

Lokalita: Moravská brána vlastní, Veřovice, Gulošův lesík, jz. svahy nad údolím levého přítoku Jičínky, 417 m n. m., N=49°32'04.74", E=18°06'22.48"

Ekologie: Porosty širokolistých suchých trávníků s dominantním *Bromus erectus* a řadou doprovodných diagnostických druhů (např. *Polygala comosa*, *Salvia verticillata*, *Centaurea scabiosa*, *Carlina acaulis*, *Linum catharticum*, *Plantago media*, *Ranunculus polyanthemos*, *Sanguisorba minor* aj.).

Krátký komentář k nálezům: S výjimkou nově registrované poslední uvedené lokality s bohatým zastoupením trličníku brvitého potvrzují ostatní výskyty některé starší literární údaje v Moravské bráně, např. Otruba (1930: 90), Pospíšil (1964: 131). Stávající slabé populace spíše naznačují jeho ustupující tendenci.

***Kickxia elatine* (L.) Dum. [C2, C1]**

- leg. D. Hlisenkovský 15. VI. 2010 (herb. FMM)

Lokalita: (6277d) 84a. Beskydské podhůří, Třinec - Osůvky, v políčku 900 m severozáp. žel. nádraží Třinec-Konská, 350 m n. m., WGS 84: N=49°42'23", E=18°39'5".

- leg. D. Hlisenkovský 5. VII. 2010 (herb. FMM)

Lokalita: (6375a) 84a. Beskydské podhůří, Fryčovice, v polích 600 m severových. vrchu Sovinec a 800 m jihovýchodně vrchu Slovinec, 290-300 m n. m., WGS 84: N=49°40'59", E=18°13'5" a N=49°40'39", E=18°13'13".

- not. Z. Vrubel 22. X. 2010

Lokalita: (6376d) 84a. Beskydské podhůří, Janovice, v poli 1,3 km JZ kostela v obci, 415 m n. m., WGS 84: N=49°36'38", E=18°23'58".

Ekologie: Obilné, řepkové, lněné a kukuřičné polní kultury

Krátký komentář k nálezům: Z oblasti třineckých vápenců (drobné okolní obce spadají pod město Třinec), odkud je první z lokalit, je úporek hrálovitý opakovaně dokládán, byť s mnohaletými prolukami. Naproti tomu z katastru Fryčovic a Janovic se nepodařilo zjistit žádný starší údaj. Ve Fryčovicích byl nyní nalézán ve vícero

kulturách na východních svazích vrchu Sovince, v Janovicích byly po sklizni kukuřice zpozorovány již jen tři exempláře.

***Kickxia spuria* (L.) Dum. [C2, C1]**

- leg. D. Hlisnikovský 29. VI. 2010 (herb. FMM)

Lokalita: (6375b) 84a. Beskydské podhůří, Staříč, jehličnany osázený úhor 250 m jižně vrcholu Kamenné 370 m n. m., WGS 84: N=49°41'22", E=18°16'14".

- leg. D. Hlisnikovský 5. VII. 2010 (herb. FMM)

Lokalita: (6375a) 84a. Beskydské podhůří, Fryčovice, v poli 600 m severových. vrchu Slovinec, 300 m n. m., WGS 84: N=49°40'59", E=18°13'5".

Ekologie: Úhor a pole s kulturou řepky olejné

Krátký komentář k nálezu: O poznání v kraji zřidkavější předchozího - byl úporek pochybný po 40. letech potvrzen na Kamenné u Staříče (leg. Hájková, 1970, FMM), a to ve dvou desítkách jedincích na neperspektivním stanovišti – různými jehličnany osázeném úhoru. Patrně prvnálezem je jeho objev v chemicky zjevně neošetřené a zároveň bídně a rozvolněně rostoucí řepce ve Fryčovicích. Zde odhadním propočtem na ploše 50 × 50 m tvořil porost úporku pochybného populaci o počtu 7,5 až 12,5 tisíc jedinců. I tak méně četněji než *Kickxia elatine*!

***Lathyrus niger* (L.) Bernh. [-, -]**

- leg. M. Sedláčková 2. 9. 2010 (herb. NJM), not. P. Mičková

Lokalita: Moravská brána vlastní, Odry, osada Emauzy, jv. úpatí Veselského kopce (556,9), cca 300 m sz. od osady, 350 m n. m., N=49°38'14.35", E=17°49'54.10".

Ekologie: Výsušný okraj dubohabřiny v kontaktu s teplým lemlem *Trifolium medii*

Krátký komentář k nálezu: Ověřený údaj z r. 1967 (cf. Sedláčková 1969: 83, 90) dokládá stále setrvávající výskyt na sv. Moravě velmi vzácného druhu teplých listnatých lesů a jejich lemů.

***Lithospermum officinale* L. [C2, A2]**

- leg. M. Opálková & J. Ševčík 7. VI. 2010, (herb. Ostravské Univerzity)

Lokalita: Podbeskydská pahorkatina, Skalice, okres Frýdek - Místek, cca 399 m n.m., WGS 84: N=49°39'19.670", E=18°25'07.527".

Ekologie: navážka

Krátký komentář k nálezu: Kamejka lékařská se nacházela na výslunném svahu s navezeným substrátem (pravděpodobně odpad ze stavby) v počtu několika kusů.

***Muscari comosum* (L.) Mill. [C3, C2]**

- not. M. Sedláčková & P. Mičková 16. 6. 2010, 3 kvetoucí rostliny

Lokalita: Podbeskydská pahorkatina, Skorotín (distr. Příbor), jz. úpatí pahorku Urbišův kopec s. od silniční kóty 303,7 (místní komunikace mezi Skorotínem a Kateřinicemi), 300 m n. m., N=49°40'06.84", E=18°09'07.52"

Ekologie: travnatý lem vysokých křovin

Krátký komentář k nálezu: V regionu Novojičínka jde o první recentní výskyt v jižní části Beskydského podhůří.

***Najas minor* All. [C1, C2]**

- not. K. Bubíková 15. VII. 2010, leg. et det. K. Šumberová (herb. BRNU)

Lokalita: Ostravská pánev, CHKO Poodří, rybník U cesty (vedle Oderské a Prošňákovy Kukly), cca 1,5 km SV od vlakového nádraží v Jistebníku vedle trasy červené turistické značky. N=49°45'3", E=18°9'55".

Krátký komentář k nálezu: Populace na této lokalitě je poměrně malá, čítala cca 30 rostlin a v podobně početném zastoupení zde byla pozorována i v roce 2009. Taxon se na Ostravsku a Karvinsku vyskytuje častěji (např. Loucké rybníky, Darkovské moře, meandry Odry u Bohumína – Koutecká et al. 2007).

***Odontites vernus (Bellardi) Dum.* subsp. *vernus* [C2, A1→C1]**

- not. D. Hlisnikovský & M. Skarka 6. VII. 2010

Lokalita: (6375a) 84a. Beskydské podhůří, Fryčovice, v poli 600 m severových. vrchu Slovinec, 300 m n. m., WGS 84: N=49°40'59", E=18°13'5".

Ekologie: Pole s kulturou řepky olejky

Krátký komentář k nálezům: Nález zdravínku jarního pravého byl zmiňován již v úvodní části této rubriky (Plášek & Cimalová 2008), a to z roku 2007 od Soběšovic. Nynější pozorování jediného exempláře ve Fryčovicích pochází ze stejné lokality jako výše zmiňované úporoky. Mimo tyto, zde ze zajímavějších segetálů prosperovaly: *Consolida regalis*, *Euphorbia exigua*, *Microrrhinum minus* a *Silene noctiflora*.

***Orchis mascula* subsp. *signifera* (Vest) Soó [C3, C3]**

- not. M. Sedláčková 29. V. 2010, 17 kvetoucích rostlin

Lokalita: Podbeskydská pahorkatina, Frenštát p. R., pravý břeh řeky Lubiny v. od bývalé vodní nádrže Siberie, J od ústí Lánského potoka, 406 m n. m., N=49°32'04.94", E=18°12'20.64".

Ekologie: Mírně svažité mezofilní ovsíková louka

- not. M. Sedláčková 23. V. 2010, 2 kvetoucí rostliny

Lokalita: Podbeskydská pahorkatina, Trojanovice, pravý břeh říčky Lomné sv. od restaurace Kocián, 535 m n. m., N=49°30'49.06", E=18°14'36.12".

Ekologie: Zapojený listnatý porost téměř lužního charakteru s *Acer pseudoplatanus*, *Tilia cordata* a *Fraxinus excelsior*

- not. M. Sedláčková 23. V. 2010, cca 50 ex. včetně sterilních rostlin

Lokalita: Podbeskydská pahorkatina, Trojanovice, pravý břeh Lomné u mostu v. od křižovatky silnic Solárka a Frenštát p. R. - Ráztoka, 489 m n. m., N=49°31'23.85", E=18°14'17.07".

Ekologie: Okraj rozvolněného luhu s přechodem ke kosené mezofilní louce

Krátký komentář k nálezům: S výjimkou nově registrovaného výskytu první lokality je možno pozorovat u obou ověřovaných trojanovických stanovišť pozorovat kolísavý stav populací zvláště kvetoucích rostlin (lok. Kocián: 2006 - 1 ex., 2007 - 3 ex., 2009 - 1 ex.; lok. Solárka: 2006 - 32 ex., 2007 - 9 ex., 2009 - 44 ex.).

***Orchis pallens* L. [C2,C2]**

- not. M. Sedláčková 23. V. 2010, 3 kvetoucí rostliny, 1 sterilní

Lokalita: Podbeskydská pahorkatina, Trojanovice, pravý břeh říčky Lomné sv. od restaurace Kocián, 535 m n. m., N=49°30'49.06", E=18°14'36.12".

Ekologie: Mírně vyvýšené místo s účastí lípy srdčité (*Tilia cordata*) a habru evropského (*Carpinus betulus*) 2 ex., 1 ex. v porostu s přechodem k lužnímu lesu

- not. M. Sedláčková 23. 5. 2010, 3 kvetoucí rostliny

Lokalita: Podbeskydská pahorkatina, Trojanovice, pravý břeh Lomné u mostu v. od křižovatky silnic Solárka a Frenštát p. R. - Ráztoka, 489 m n. m., N=49°31'23.85", E=18°14'17.07".

Ekologie: Okraj rozvolněného luhu s přechodem ke kosené mezofilní louce

Krátký komentář k nálezům: Obě nedaleko od sebe vzdálené lokality představují s nově registrovaným nálezem ve Vlčovicích (pahorek Hůrka, suťový les nad starým lomem, 2008) dosud jediná stanoviště vstavače bledého v jižní části Podbeskydské pahorkatiny na Novojičínsku. Současně potvrzují jeho recentní výskyt ve fytochorionu, v němž byl druh považován za vyhynulý (cf. Kubát 2010: 538). Z pozorování za poslední roky je přesto patrný postupující ústup rostlin (lok. Kocián: 1992 - 20 ex., 2002 - 10 ex., 2006 - 12 ex., 2007 - 16 ex., 2009 - 3 ex.; lok. Solárka: 1992 - 11 ex., 2006 - 9 ex., 2007 - 12 ex., 2009 - 4 ex.).

***Potamogeton lucens* L. [C3, C2]**

- not. K. Bubíková 15. VII. 2010

Lokalita: Ostravská pánev, CHKO Poodří, rybník Kompostová 2 (vedle rybníka Prošňákova Kukla), cca 1,5 km SV od vlakového nádraží v Jistebníku vedle trasy červené turistické značky. N=49°45'1", E=18°9'52".

Lokalita: Ostravská pánev, CHKO Poodří, rybník Kompostová 3 (vedle rybníka Prošňákova Kukla), cca 1,5 km SV od vlakového nádraží v Jistebníku vedle trasy červené turistické značky. N=49°45'3", E=18°9'55".

Lokalita: Ostravská pánev, CHKO Poodří, rybník Kompostová 1 (vedle rybníka Prošňákova Kukla), cca 1,5 km SV od vlakového nádraží v Jistebníku vedle trasy červené turistické značky. N=49°44'59", E=18°9'50".

Krátký komentář k nálezům: V každém rybníce byla zaznamenána poměrně bohatá populace rostlin; jejich pokryvnost dosahovala téměř 1/10 celkové plochy rybníka. Druh zde byl pozorován i v roce 2009 v podobně hojném zastoupení. Na Ostravsku jsou známy i další lokality, např.: Darkovské moře, meandry Odry u Bohumína, v minulosti i rybníky u Petrovic u Karviné a rychvaldské rybníky (Koutecká et al. 2007).

***Ranunculus arvensis* [C3, C2]**

- leg. P. Mičková 9. VI. 2010, det. Sedláčková (herb. MNJ)

Lokalita: Moravská brána, mírný svah u výměníku, asi 20 m východně od PP Kamenárka ve Štramberku, 455 m. n. m., souřadnice WGS 84: 49°35'24.862"N, 18°7'28.603"E.

***Scrophularia umbrosa* Dum. subsp. *umbrosa* [C3, C1]**

- leg. D. Hlisenkovský 21. VII 2010 (herb. FMM)

Lokalita: (6375b) 84a. Beskydské podhůří, Staříč, 500 m jižně vrchu Řepník, v zarostlém rybníčku na bezejmenném potůčku, 310 m n. m., WGS 84: N=49°40'27", E=18°18'4".

Ekologie: zarostlý neužívaný rybník s vodní hladinou pod úrovní zabahnění

Krátký komentář k nálezu: Dle literárních botanických pamětí byl krtičník křídlatý mimo oblast Opavské pahorkatiny (kde je více jeho soudobých nalezišť), v celém kraji vždy výjimečným zjevem. Poslední záznam z Podbeskydské pahorkatiny pochází z floristického kurzu konaného roku 1975 (Mladý in Skalický et al. 1978), a to od Frýdku-Místku. Lokalita ve Staříči je velmi pravděpodobně totožná s tou, kteráž je popisována ve výsledcích floristického kurzu, ačkoliv je situována do jiného katastru. O biotopu však záznam nehovoří vůbec. V současnosti hostí neobhospodařovaný rybníček (zarůstající mj. rákosem a netýkavkou žláznatou) několik set statných exemplářů tohoto krtičníku.

V sousedních fytogeografických okresech je situace následovná: v Moravské bráně (části spadající pod Moravskoslezský kraj) lze za recentní považovat dle Sedláčkové (Sedláčková in verb.) výskyty v Jičíně (1998) a Lubině (2002) – obé leg. Sedláčková, NJM; z Ostravské pánve patrně neexistují recentní pozorování, a do oreofytika Beskyd tento krtičník přirozeně vůbec nezasahuje.

Že by kterýkoliv současný výskyt v kraji přináležel vzácnější subspecii *neesii* se nepodařilo zjistit.

***Trifolium ochroleucon* [C3, C1]**

- leg. P. Mičková 1. VII. 2010, det. Sedláčková (herb. MNJ)

Lok: Moravská brána, lemové společenstvo JZ od pahorku Jedle, 451 m.n.m., souřadnice WGS 84: [E 49°33'32.783"N, 18°4'1.411"E].

Krátký komentář k nálezu: Nová lokalita teplomilného druhu v regionu Novojičínska. V době nálezů byly nalezeny 3 exempláře.

***Veratrum album* subsp. *lobelianum* L. [C4a, C4]**

- leg. Z. Prymusová 23. VIII. 2010 (herb. OSM)

Lok: Ostravská pánev, Šenov u Ostravy, pravobřežní terasa nad Lučinou, mezi cestou na Skrbeň a železničním mostem přes řeku, 255 m.n.m.

Ekologie: Přejechod dubohabřiny a údolního luhu na Lučině

Krátký komentář k nálezu: Druh se vyskytuje i ve fragmentu potoční jaseniny na přítoku Sušanky v Havířově městě, ve Stromovce (not. 23.8.2010, ověřený údaj E. Burši z roku 1971, herb. OSM).

***Verbena officinalis* L. [C3, C3]**

- not. M. Sedláčková & P. Mičková 2. XI. 2010, jediná kvetoucí rostlina

Lokalita: Moravská brána vlastní, Šenov u Nového Jičína, V úpatí pahorku Salaš (363,5), 330 m n. m., N=49°36'39.23", E=17°58'01.81"

Ekologie: Trávník na okraji parkoviště hotelu Salaš, archeofyt častěji v intravilánech sídel

Krátký komentář k nálezu: Izolovaný a na stanovišti patrně jen pomíjivý výskyt.

Xanthium strumarium L. [C1, A2→C1]

- leg. D. Hlisnikovský 23. VII. 2010 (herb. FMM)

Lokalita: (6275d) 83. Ostravská pánev, Nová Bělá, 1 km dlouhý a 0.1 km široký pruh pole 700 m východně autobusové zastávky Krmelínská, 270 m n. m., WGS 84: N=49°44'38", E=18°15'26".

Ekologie: segetál v kultuře sóji luštinaté (*Glycine max*)

Krátký komentář k nálezu: Ačkoliv široká ekologická vazba umožňuje poměrně teplobytné řepni durkomanu osídlovat mnoho rozličných synantropních biotopů, její zřídkaivé zavlékání na Severní Moravu mívá jen přechodný charakter. Posledním dokladem z kraje je dle krajského červeného seznamu (Sedláčková et Plášek 2005) sběr z Ostravy-Martinova (leg. Kilián, 1975, OSM).

Okolnosti výskytu v Nové Bělé naznačují její zanesení s osivem sóji, jelikož v sousedních různorodých kulturách nebyla nikde nalezena. Taktéž její frekvence - několika málo set rostlin rovnoměrně a řídko vtoušených v jinak bohatě zaplevelené kultuře (s *Amaranthus*, *Atriplex*, *Chenopodium*, *Mentha*, *Phacelia*, *Persicaria*, *Polygonum*, *Rumex*, *Solanum*, aj.) svědčí pro totéž. Nutno však podotknout, že v týchž kulturách okolních obcí nebyla nikde zaznamenána obdobná plevelová garnitura, snad pro skutečnost, že byly všechny řádně ošetřovány selektivními herbicidy.

Literatura

- Bomble W. & Scholz H. (1999): Eine neue Unterart des *Bromus secalinus* (Gramineae) - ein sekundares Unkraut. - Feddes Repert. 110: 425-438.
- Cimalová Š. (2006): Historické a recentní rozšíření vzácných druhů polních plevelů severní a střední Moravy a Slezska. - Čas. Slez. Muz. Opava (A), 55: 165-192.
- (2009): Segetální vegetace severní a střední Moravy. Ms., Depon in: Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta. Dizertační práce. Brno. 110 pp.
- Filipová K. (2007): Výskyt druhů z červeného seznamu cévnatých rostlin na vybraných odvarech na území města Ostravy a okolí. - Čas. Slez. Muz., Opava (A), 56, 78-82.
- Hadinec J., Lustyk P. & Procházka F. (2002): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. I. - Zprávy České botanické společnosti 37/1: 51-105.
- Koutecká V. & Koutecký T. (2006): Sukcese na antropogenních stanovištích hornické krajiny Ostravsko-karvinského revíru. - Zprávy Čes. Bot. Společ., Praha, 41, Mater. 21: 117-124.
- Kubát K. (2010): *Orchis pallens* L. - vstavač bledý. In: Štěpánková J., Chrtek J. jun. & Kaplan Z. (eds.): Květena České republiky 8: 537-538. Academia, Praha.
- Otruba J. (1925-1926): Úvod ke květeně československého Slezska. - Vlastiv. Sborn. Slez., Opava, 1:35-50, 2:283-396.
- Otruba J. (1930): Květena Štramberka. Městská rada ve Štramberku, Příbor, 117 pp.
- Plášek V. & Cimalová Š. [eds.] (2008): Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska I. - Čas. Slez. Muz. Opava (A), 57: 45-48.
- Pospíšil V. (1964): Die Mährische Pforte, eine phytogeographische Studie. - Čas. Morav. Mus. Brno, 49: 103-190.
- Procházka F. [ed.] (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). - Příroda, Praha, 18.
- Sedláčková M. (1969): Zajímavé botanické nálezy z jihovýchodních svahů Oderských vrchů v povodí Odry. - Čas. Slez. Muz. Opava (A), 18: 81-96.
- (2009): Floristické nálezy ohrožených cévnatých rostlin severovýchodní Moravy a Slezska (Česká republika). - Čas. Slez. Muz. (A) Opava, 58: 9-19.
- Sedláčková M. & Plášek V. [eds.] (2005): Červený seznam cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje (2005). - Čas. Slez. Muz. Opava (A), 54: 97-120.
- Slavík B. (1990): Fytogeografické syntézy ČR. - Botanický ústav ČSAV, Průhonice, 199 pp.
- Skalický V., Hájková A., Neuschlová Š., Sedláčková M. & Švendová K. (1978): Materiály ke květeně Moravskoslezských Beskyd, Podbeskydské pahorkatiny a okrajové části Ostravské pánve. Výsledky floristického kursu ČSBS ČSAV ve Frýdku-Místku 4.-13.7.1975. - Práce a studie. Okresní vlastivědné muzeum, Frýdek-Místek, 3: 1-246.
- Vicherek J. (1957): Kamenná u Staříče, významná lokalita teplobytné květeny v severovýchodní Moravě. - Přírodovědecký sborník Ostravského kraje 18: 169-182.
- Weeber G. (1936): Flora von Friedek und Umgebung. Teil I. - III. -Jber. öffentl. communal Obergymn. Friedek 6 (1900-1901): 1-53, 1901; 8 (1902-1903): 1-26, 1903 et Verh. naturforsch. Ver. Brünn 63 (1935): 51-71. /Exemplář v knihovně Muzea Beskyd ve Frýdku-Místku je soubor všech tří dílů v českém překladu Františka Borského z 18.8.1968/.